

Stabilizacija in povečanje izvoza

Razprave, ki potekajo o osnutku resolucije, o politiki izvajanja plana SR Slovenije za obdobje 1976-1980 v letu 1980 so bile temeljite in osnovna ugotovitev je, da se bomo prihodnje leto resnično morali zavzemati za to, da bomo začrtane cilje tudi uresničili.

Letos razpravljamo po resoluciji politike izvajanja zadnjega leta srednjeročnega plana, in zato je še toliko bolj pomembno, da v tem zadnjem letu izoblikujemo ta plan, ki bo dajal dovolj dobra izhodišča za naslednje srednjeročno plansko obdobje od leta 1981 do 1985. Številne pripombe, ki jih je dalo združeno delo na osnutek resolucije pa dokazujejo, da tudi letošnja resolucija kljub analizi izvajanja tekočega srednjeročnega plana v letošnjem letu ni v celoti povzela dejanskega stanja niti začrtala take cilje, ki bi jih lahko ob predpostavki minimalne rasti produktivnosti lahko dosegli.

Poleg številnih drugih pa združeno delo meni, da bo najpomembnejše zagotoviti take predpise, ukrepe in dejavnosti, ki bodo zagotovile, da se bo sprejeta resolucija, potem ko bodo vanjo vnešeni vsi popravki, pripombe in mnenja, resnično tudi izvajala. V okviru Slovenije je ena izmed najpomembnejših nalog, da stopnjo zaposlovanja omejimo, da dosežemo stopnjo, ki je zapisana v resoluciji. Dosedanji razkorak med stopnjo zaposlovanja, ki so jo predvidevale resolucije v preteklih letih in zaposlovanjem v resnici je očitek. V vseh predelih Slovenije, tudi v Ljubljani smo začrtano stopnjo zaposlovanja zelo presegle, pri tem pa je bila predvidena rast produktivnosti dosežena le 50%. Še bolj se moramo zamisliti nad podatkom, da se ob povečani stopnji zaposlovanja poslabšuje kvalifikacijska struktura zaposlenih, ki niti dosedaj ni bila zadovoljujoča. Zaradi tega bi vsaka OZD morala sprejeti plan zaposlovanja kadrov in ta plan v letu tudi izvajati.

Naslednja pomembna naloga v prihodnjem letu pa je

varčevanje s surovinami, reproduktivnim materialom in energijo. Pri energiji pa bi morali posebno skrb posvetiti varčevanju z nafto in naftnimi derivati. Ta naloga je izredno pomembna zaradi stalno naraščajočih cen surovin reproduktivnih materialov in nafte, zaradi stalno naraščajoče negativne zunanjetrgovinske bilance Jugoslavije in Slovenije. Zavedati se namreč moramo, da skoraj polovico vrednosti celotnega uvoza odpadke prav na nafto, surovine in reproduktivni material. Toda mimo izboljšanja zunanjetrgovinske bilance bi varčevanje na tem področju pomembno prispevalo tudi k izboljšanju materialne baze TOZD, k boljšemu poslovanju. Del gospodarstva je že začel ukrepati; sprejeli so programe za varčevanje z energijo, marsikatera OZD pa tudi programe za varčevanje s surovinami in reproduktivnim materialom. Toda še vedno ostaja veliko tistih, ki na tem področju niso ničesar storili. Nedvomno je ena izmed najpomembnejših nalog vseh, da začne gospodarstvo borbo za boljši dohodek, za stabilizacijo tudi na tem področju.

Povezovanje med organizacijami združenega dela, tako horizontalno kot vertikalno, bo prispevalo k stabilnejšemu razvoju celotnega gospodarstva. Pri pripravi planov je treba upoštevati sposobnosti, možnosti in pripravljenost vseh, ki so medsebojno povezani in na podlagi tega zastaviti programe, ki jih bo mogoče uresničiti. Marsikdaj je prav nepovezanost med posameznimi, medsebojno tako ali drugače odvisnimi OZD prispevala k nekaterim anomalijam, ki so se pojavljale v gospodarstvu. Prav zaradi tega moramo v prihodnjem letu vztrajati ne samo na sklepanju samoupravnih sporazumov med vsemi reproduktivno povezanimi dejavniki združenega dela, temveč bolj kot letos, tudi na izvajanju in izvrševanju sprejetih obveznosti.

Gospodarstvo negoduje nad prevelikimi in prepogo-

stimu posegi administracije v pogoje gospodarjenja. Toda prav nesamoupravno obnašanje nekaterih dejavnikov v gospodarstvu, neizpolnjevanje sprejetih obveznosti in ne-realni plani so bili v preteklosti tisti, ki so Zveznemu izvršnemu svetu in Izvršnemu svetu republike nalagali, da z administrativnimi posegi poizkuša spremeniti negativne točke, ki so se začeli pojavljati v gospodarstvu. Ali so bili ti posegi koristni ali ne, ve gospodarstvo samo, bili so nujni, in čeprav so nekateri od njih bili tudi dobro premišljeni, so vendarle delovali linearno, torej so prizadeli tudi tiste, ki so dobro gospodarili, kot tiste, ki tega niso. Gospodarstvo si zaradi svoje raznolikosti takih posegov vsekakor ne želi. Toda če ne bo našlo samoupravne poti za razreševanje problemov, ki se pojav-

ljajo, se mora pač sprizniti tudi z administrativnimi ukrepi. Navsezadnje je negodovanje nad njimi popolnoma odveč, saj so vedno sprejeti prav zaradi tega, kar združeno delo še vedno v premajhni meri izkorišča možnosti samoupravnega sporazumevanja in urejanja tekoče problematike.

O zvezni in republiški resoluciji je bilo veliko govora, dosti pripomb in predlogov, kako jo izboljšati. Ena najpomembnejših zahtev združenega dela je, da je treba zmanjšati skupno in splošno porabo.

Seveda pa to ni lahka naloga, saj se moramo zavedati, da je Jugoslavijo v preteklem letu prizadel katastrofalen potres v Črni gori, kar bo prav gotovo pomenilo za celotno Jugoslavijo povečanje obveznosti, zbiranje sredstev za izgradnjo porušenega. Tudi osnutek zveznega proračuna predvideva povečanje in to kar za 30%. Tudi če se ostale obveze ne bi povečevale, to pomeni, da bo treba zbrati več sredstev kot letos; in poleg vsega, tudi inflacija je storila svoje, to pa pomeni, da bi bilo nesmiselno pričakovati, da bo splošna in skupna poraba ostali na enotni indeksi stopnji. Če to zahtevamo, se moramo sprizniti z realnim zmanjševanjem splošne in skupne porabe, to pa pomeni tudi zmanjšanje družbenega standarda, ali smo to pripravljeni sprejeti? Verjetno bo to treba sprejeti, pa naj si nam je zadeva všeč ali ne. Anticipirane porabe si naša družba ne more več privoščiti, bilo jo je

večje pokojnine, za širšo kulturno dejavnost, za razširjanje telesne kulture, če ne bomo sami ustvarili dovolj denarja, da bi take želje tudi uresničili. Uresničujemo pa lahko vse naše želje le z delom. In nedvomno mora vsakomur priti v zavest, da to delo ne more in ne sme biti preplačano. Ob sklepu razprav v združenem delu bi lahko rekli, da so naloge v prihodnjem letu predvsem zmanjšanje porabe, varčevanje in povečanje produktivnosti. Dolgo časa že govorimo o tem, da bi morali v OZD veliko več pozornosti posvetiti kazalcem gospodarjenja. V prihodnjem letu o tem ne smemo več samo govoriti, temveč bomo morali to samo uresničevati. Verjetno je vprašanje kako odveč. Odgovor je namreč več kot na dlani. Vsak zase kot delavec in občan in vsi skupaj kot združeno delo družbenopolitična skupnost. To pa ni fraza ampak resničnost, s katero se spopadamo danes in ki jo moramo jutri tudi obvladati.

Več pozornosti razvoju komunalne dejavnosti

Osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana Slovenije v prihodnjih letih niti z besedo ne omenja nalog, ki so na področju komunalnega urejanja in komunalnih dejavnosti. Predstavniki te panoge že sedaj opozarjajo na veliko zaostajanje komunalne, nizko tehnološko opremljenosti, na neurejeno financiranje izgradnje komunalne infrastrukture ter vrsto drugih težav, ki se pojavljajo na tem področju. Opozarjajo, da bomo morali komunalni posvetiti vso pozornost, saj bo potem, ko bo začelo primanjkovati

veče za vsakdanje potrebe, prepozno, da bi se karkoli dalo storiti čez noč. Tudi v največjih naseljih, kot recimo v Ljubljani, je stanje komunalnih naprav dokaj klavrnno. Plinovod, vodovod in kanalizacija so dotrajani. Razmisлити bo treba, kako bomo to komunalno infrastrukturo obnovili in modernizirali, razmisлити pa bi morali začeti tudi o tem, kaj bo treba storiti za nova zajetja vode, ki jih Ljubljana, kot stalno se razvijajoče urbano središče potrebuje vedno več.

Kako povečati uvoz opreme?

Ena izmed največjih nalog je prestrukturiranje gospodarstva. Ze vrsto let ugotavljamo, da imamo premočno razvito predelovalno industrijo, ki je odvisna od uvoza surovin in reproduktivskega materiala, ki je vse preveč odvisna od uvoza tehnologije. Zaradi tega se ne moremo zlahka izkapat iz težav v naši zunanji trgovini. Povečevanje proizvodnje pomeni povečevanje izvoza, vse to pa poslabšanje naše zunanjetrgovinske devizne bilance; zaradi tega govorimo o prestrukturiranju gospodarstva, vsaj eden izmed razlogov je to.

Pomemben del osnutka resolucije o politiki izvajanja SRS je posvečen prav problematiki zunanjetrgovinskega poslovanja. K vsem prizadevanjem pa gospodarstvo še vedno opozarja, da so ukrepi za povečevanje izvoza neučinkoviti in da jih je premalo. Posebno pereč je uvoz opreme, ki je pravzaprav v prihodnjem letu v celoti že izkoriščen, saj znašajo sedanje prijave za uvoz opreme in pa prenešene obveznosti iz leta 1979 več, kot nam dovoljuje poraba deviz za te namene v prihodnjem letu.

Toda prav uvoz opreme pa je izredno pomemben za prestrukturiranje slovenskega gospodarstva, zato da bomo lahko hitreje dvigovali produktivnost, uvajali novo tehnologijo itd. Zaradi tega bo v prihodnjem letu nujno izvažati več, kajti to je edina možnost, da bi povečali tudi uvoz opreme. Združeno delo je predlagalo, da bi devize, ki bi jih pridobili s tako povečanim izvozom nad planiranim prek samoupravnih sporazumov v okviru SISEOT in dogovarjanja, uporabili za uvoz opreme. Zaradi tega, da bi se povečal izvoz, pa so prav tako predlagali, naj bi v okviru davčne politike poiskali nadaljnje možnosti, da se širjo davčne olajšave za izvozno usmerjene OZD. Skupno s samoupravnimi interesnimi skupnostmi pa naj bi združeno delo proučilo tudi možnosti, da se za izvozno usmerjanje OZD zmanjšajo prispevki za neka-

tere interesne skupnosti, da se tako razbremeni izvoz, ki naj bi s tem postal konkurenčnejši in torej večji.

Ze sedaj je predvideno naj bi v okviru kreditne politike temeljne banke upoštevale izvozni kriterij in zagotavljale ugodnejše pogoje za pravo proizvodnje, ki je namenjena za izvoz ter kreditirale tudi tisti del dohodka, ki je vsebovan v izvoznih stimulacijah, do končnega izplačila stimulacij.

Pri tem pa je pomembno, da bi sedanji zakon o ugotavljanju skupnega prihodka in dohodka dopolnili tako, da bi se izvozna stimulacija takoj vstela v dohodek OZD. Bolj kot do sedaj bi morala resolucija zavezati vse dejavnike za povečanje izvoza, pri čemer bi morali trdnje določiti tudi nekatere, verjetno skupno dogovorjene, sankcije za tiste OZD, ki planiranega izvoza ne bodo dosegale, v kolikor bi tega ne dosegle, zaradi premajhne zavzetosti, ali pa če bi se izkazalo da je bil namenoma plan izvoza previsoko postavljen.

Marsikdaj pa naš izvoz v tujino zavirajo tudi popolnoma obrobne zadeve, kot je dokajšna togost carine, sistem različnih kvot in dovoljenj ter omejitve itd. Morda bi veljalo razmisлити o strogih sankcijah za kršitelje dogovorov, po drugi strani pa poiskati poti, da bi prenekatere formalnosti, ki so marsikdaj povezane z izvozom, enostavneje in hitreje reševali.

Ko govorimo o prihodnjem letu, ne smemo pozabiti na že letos začeto povezovanje med trgovino in proizvodnjo, ki bi v prihodnjem letu moralo preboleti svoje otroške bolezni tako, da bi se v resnici oba povezala na temelju skupnega prihodka in skupnega vlaganja dela. Le na ta način lahko pričakujemo, da bo oskrbljenost tržišča boljša, kot je bila do sedaj. Veliko dela pa nas čaka še na področju cen, saj je dosedanje administriranje na tem področju prineslo več škode kot koristi.

